

Dokumenttyp:

Rutin

Fastställt/upprättad

2011-05-31

Senast reviderad:

2020-01-28

Giltighetstid:

Tillsvidare

Detta dokument gäller för:

Leg. HoS-personal

Dokumentansvarig:

MAS

Dnr:

0000-000

Åtgärder i samband med väntat dödsfall i ordinärt boende/särskilda boenden inom kommunal hälso- och sjukvård i Hjo kommun, rutin

Innehåll

Åtgärder i samband med väntat dödsfall i ordinärt boende/särskilda boenden inom kommunal hälso- och sjukvård i Hjo kommun, rutin.....	1
Bakgrund	3
Syfte.....	3
Åtgärder i samband med dödsfallet	3
Konstaterande av dödsfall	3
Identitetsband	4
Åtgärder efter dödsfallet.....	4
Information till närstående	4
Dödsbevis	4
Explosiva implantat.....	5
Förvaring fram till bisättning.....	5
Transport till förvaring i väntan på bisättning.....	5
När anhörig väljer att ta över transportansvaret.....	5
Referenser	6

Bakgrund

Målet med palliativ vård är varken att förkorta eller förlänga livet utan att skapa förutsättningar för bästa möjliga livskvalitet. Palliativ vård syftar till en helhetsvård av hela människan och dennes anhöriga fram till döden.

En god palliativ vård i livets slutskede utgår från de fyra hörnstenarna:

- **Symtomlindring** i vid bemärkelse. Smärta och andra svåra symtom lindras, samtidigt som patientens integritet och autonomi beaktas. Symtomlindringen innefattar såväl fysiska, sociala och existentiella behov.
- **Samarbete** av ett mångprofessionellt arbetslag (omvårdnadspersonal, sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut, läkare m.fl)
- **Kommunikation och relation** i syfte att främja brukarens/patientens livskvalitet. Det innebär god inbördes kommunikation och relation inom och mellan arbetslag och i förhållande till brukaren/patienten och dennes närstående
- **Stöd till de närstående** under sjukdomen och efter dödsfallet. Det innebär ett erbjudande till de närstående att delta i vården och att få stöd, såväl under brukarens/patientens sjukdomstid som efter dödsfallet.

Hjo kommun vård och Omsorg har i uppdrag att följa Socialstyrelsens Nationella kunskapsstöd för palliativ vård i livets slutskede och länk till kunskapsstödet i sin helhet hittar du [här](#)

Syfte

Säkerställa ansvarsfördelning i samband med dödsfall

Åtgärder i samband med dödsfallet

Konstaterande av dödsfall

Det är läkarens ansvar att konstatera dödsfall. Efter överenskommelse kan sjuksköterska utföra undersökningen för att fastställa att döden inträtt, förutsatt att dödsfallet är förväntat. Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar i samband med dödsfall regleras i föreskriften HSLF-FS 2015:15.

Tjänstgörande sjuksköterska inom Hjo kommun, vård och omsorg kan biträda läkaren med att göra den kliniska undersökningen som ligger till grund för konstaterande av ett väntat dödsfall i ordinärt boende eller vid ett särskilt boende, om den behandlande läkaren överenskommit med sjuksköterskan om detta före dödsfallet.

Vid den kliniska undersökningen ska alla dessa indirekta kriterier vara uppfyllda:

- Ingen palpabel puls
- Inga hörbara hjärtljud vid auskultation

- Ingen spontanandning
- Ljustela, oftast vida pupiller

Sjuksköterskan meddelar den behandlande läkaren snarast möjligt om när dödsfallet inträffat. Hen informerar även de anhöriga omgående om inget annat överenskommit.

De anhöriga föreslås att komma och se och ta avsked av den avlidne. Det underlättar ofta sorgearbetet.

Om närstående eller sjuksköterska uttryckligen önskar det så ska läkaren själv konstatera dödsfallet.

Fastställande av ett dödsfall ska göras skyndsamt. Tidpunkten för dödens inträde får fastställas med ledning av uppgifter från omvårdnadspersonal, närstående eller andra med kännedom om de aktuella omständigheterna

Hur mycket vårdpersonalen ska göra med den avlidne är helt och hållet vad de närstående önskar. Att lägga den avlidne plant och sluta ögonen är det enda som behöver göras. I den här situationen finns inga rätt eller fel.

Människor från andra kulturer och religioner kan ha andra seder och ritualer än vad vi är vana vid. Be de närstående berätta, så att det blir rätt.

Oavsett när dödsfallet inträffar bör kommunens vård och omsorgspersonal i normalfallet inte flytta den avlidne från bostaden utan att ge de närstående möjlighet att komma till platsen och vidta de arrangemang de önskar.

Identitetsband

Tjänstgörande sjuksköterska ska förse kroppen med ett identitetsband där den avlidnes namn och personnummer anges. Identitetsbandet sätts runt hand-eller fotled.

Åtgärder efter dödsfallet

Information till närstående

De närstående ska ges den praktiska information de behöver, se checklista och tjänstgörande sjuksköterska ska informera om namn och telefonnummer till den ansvariga sjuksköterskan. Hen ska också informera om ev. transport till kylrum. Om inga närstående finns, tas kontakt med biståndshandläggaren.

Dödsbevis

Distriktsläkaren eller annan behandlande läkare utfärdar dödsbevis och intyg om dödsorsak snarast. Under förutsättning att det rör sig om en naturlig död och att läkaren kan ange sannolik dödsorsak behöver inte jourcentral, ambulans, polis eller patolog anlitas.

Om det finns anledning att misstänka att dödsfallet orsakats av onaturlig anledning som olycka, självmord, mord eller ha något samband med alkohol eller narkotikamissbruk ska man kontakta polis som avgör om en rättsmedicinsk undersökning behöver göras.

Explosiva implantat

Av dödsbeviset ska det framgå om den avlidne har något explosivt implantat och om detta har avlägsnats eller ej. Exempel på sådana implantat är hjärtstimulatorer (pacemaker), defibrillator, insulin- och infusionspumpar samt nervstimulatorer.

Den läkare som utfärdar dödsbeviset ansvarar för att explosiva implantat avlägsnas i de fall kremering avses äga rum.

Förvaring fram till bisättning

I kommunens hälso- och sjukvårdsansvar ingår att ta hand om avlidna. Kommunen har ansvar för att ta hand om de som avlider i särskilda boendeformer samt de som avlider i ordinärt boende och som är inskrivna i kommunal hälso- och sjukvård. Kommunens ansvar upphör när den avlidne lämnas ut för bisättning (bisättning innebär kistläggning, svepning, och transport av kista till ceremonilokal).

Oavsett om en person avlider i ordinärt boende eller i kommunens särskilda boende bör det normala vara att de närstående själva eller begravningsentreprenör som de närstående anlitar tar hand om den avlidne för bisättning.

I de fall den döda kroppen transporteras till särskild lokal för kylförvaring fram till bisättning så är det kommunens ansvar att transportera och förvara den avlidne.

Transport till förvaring i väntan på bisättning

Hjo kommun ansvarar för att transport sker till kommunens bårhus på Sigghusberg äldreboende. De närstående kan dock välja att överta ansvaret för transporten. (se nästa avsnitt). Om närstående saknas eller inte är nåbara ansvarar sjuksköterskan för att transport sker till kylrum.

För att utföra transporten har kommunen tecknat ett avtal med en transportör som anlitas för att transportera avlidna från hemmet till bårhuset, se information på EIRA

Kommunen tar med stöd av Hälso- och sjukvårdsavtalet i Västra Götaland ut en avgift från dödsboet för hanteringen av den avlidne och transporten till bårhus. Denna avgift är fastställd av kommunfullmäktige.

På bårhuset ska bårhusjournal föras med tillämpning av de regler som finns i Patientdatalagen (2008:355)

När anhörig väljer att ta över transportansvaret

Anhöriga kan välja att själva överta ansvaret för transporten från hemmet till bårhuset, exempelvis

om man önskar att transporten ska utföras av annan än den transportör som kommunen har avtal med. I samband med dödsfallet informerar sjuksköterskan de närstående om vad som gäller vid transport till bårhus genom att gå igenom innehållet i den broschyr som finns för ändamålet. Om anhöriga väljer att själva överta ansvaret ska de skriva under en blankett "Övertagande av ansvar för transport av avliden", se information på EIRA.

Om närstående eller annan som ordnar med begravningen väljer att överta ansvaret för den avlidne uppstår ett avtalsförhållande och ett betalningsansvar direkt mellan dödsboet och den transportör som de närstående väljer att anlita, utan att kommunen berörs.

Kommunens ansvar upphör när kroppen på de anhörigas uppdrag lämnas ut till transportören. De anhörigas val samt vidtagna åtgärder ska dokumenteras av sjuksköterska, i patientjournalen.

Referenser

Socialstyrelsens föreskrifter HSLF-FS 2015:15 om vissa åtgärder i hälso- och sjukvården vid dödsfall	https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmannarad/2015-10-13.pdf
Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30)	https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30
Patientdatalagen (2008:355)	https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientdatalag-2008355_sfs-2008-355
Vårdhandboken	https://www.varldhandboken.se/vard-och-behandling/dodsfall-och-vard-i-livets-slutskede/vard-i-livets-slutskede-och-dodsfall/dodsfall/
Nationellt kunskapsstöd för god palliativ vård i livets slutskede	https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2013-6-4.pdf